

Učitelství estetické výchovy

Didaktika estetické výchovy

Pojem KÝČ

1, Kontext

Estetická výchova je školní předmět, který má žáky vést k větší vnímavosti a citlivosti k umění, k estetice každodennosti, k okolnímu světu. Pojetí EV je spíše širší, receptivní a využívá kritického myšlení. Cíle naší EV jsou osobností, sociální a komunikační; žák má být schopen pohlížet na umění i na okolní svět kriticky, chápat, že všechno se vším souvisí, citlivěji vnímat umělecká díla i předměty každodenní potřeby. Žák má být schopen si umělecké dílo nějakým způsobem vyložit.

2, Koncepce

Ve školním vzdělávacím programu je Estetická výchova zařazena pod modul Umění a kultura. Na naší ideální střední škole estetickou výchovu nerozdělujeme na výtvarnou výchovu a hudební výchovu, ale pojmáme ji jako komplexní a otevřený esteticko-výchovný proces zahrnující pokud možno všechny druhy umění i estetickou stránku každodenního života. Vyučovací bloky o kýči jsou zaměřeny na studenty osmiletého gymnázia posledního ročníku druhého pololetí.

Této hodině předcházelo téma týkající se pojmů krásno/ošklivo a po ní bude následovat téma adaptace.

3, Záměr konkrétní lekce

Žáci tuší, co to kýč je, ale nedokážou jej přesně definovat. Záměrem je, aby byl student schopen, na základě tří teorií kýče Tomáše Kulky, Milana Kundery a Umberta Eca, chápat význam pojmu kýč v kontextu různých druhů umění. Těmto teoriím odpovídají i tři bloky po dvou vyučovacích hodinách.

4, Teoretická část:

Kulkova teorie kýče:

Definice obrazového kýče je založena na třech podmínkách. 1, Kýč zobrazuje objekty nebo témata, které jsou všechny obecně považovány za krásné anebo které mají jasný emocionální zážitek. 2, Tyto objekty a témata musejí být okamžitě identifikovatelné. 3, Kýč substantivně nebohacuje asociace spojené se zobrazeným tématem.¹

Kunderova teorie kýče:

Kýč je lží. Kýč vylučuje ze svého zorného úhlu vše, co je na lidské existenci esenciálně nepřijatelné (kýč je popření „hovna“). Kýčem jsou například prvomájové průvody v době totality. Kýč je estetickým ideálem politiků a dostaneme se k totalitnímu kýči (vše co narušuje kýč je vyřazeno ze života). V kýči chybí ironie, vše se bere naprosto vážně.²

---

¹ KULKA, Tomáš: *Umění a kýč*. Praha: Torst, 1994, s. 52.

² KUNDERA, Milan: *Nesnesitelná lehkost bytí*. Brno: Atlantis, 2006.

Ecova teorie kýče:

Eco chápe kýč jako společenský a kulturní jev. Pojem vznikl prý v druhé polovině 19. st., kdy označoval „nevkusný brak pro kupce toužící po nenáročných estetických prožitcích“³. Je to dílo, které se chlubí cizím peřím a prodává se jako umění, aby ospravedlnilo svou funkci podněcovatele účinků. Produkt pro líné publikum. Zkoumá vliv kýče na komerční publikum a v čem spočívá ona masová přitažlivost kýče. Hlavním cílem kýče je nabídnout divákovi již předem vyhotovený cit, který je připraven k okamžitému použití a pomocí něho dosáhnout kýženého efektu v oblasti citů.

5, Jádru tématu - první dvouhodinová EV, Kýč

- V první hodině EV zabývající se kýčem se pokusíme studentům představit kýč na základě Kulkovy teorie kýče. Hodina je zaměřena na aktivní zapojení žáků do výuky a bude probíhat formou řízené diskuze. Hodina bude velmi aktivní plná her, pomocí kterých se budeme snažit předat žákům informace.
- Budeme se snažit vést výuku konstruktivním způsobem, aby se sami žáci (na základě našeho směřování) dopracovali k našim očekáváním (ČILI DEFINOVALI PODMÍNKY KÝČE)

ÚVOD (5min)

- Na začátku hodiny studenty seznámíme s tématem následujících tří hodin EV, téma následujících hodin bude KÝČ ve všech sférách umění i lidského života. Studenti jsou na naši aktivní výuku zvyklí.
- první hodina z tří hodinového bloku se bude zabývat definicí kýče a estetickou teorií kýče Tomáše Kulky

BRAINSTORMING (10min)

- Po krátkém úvodu proběhne **brainstorming** s otázkou směřující ke studentům: **Co všechno se vám vybaví pod slovem kýč?** Každý žák bude mít zhruba minutu na vlastní přemýšlení a následně se o své nápady a myšlenky podělí se třídou a učitelem. Učitel píše poznatky a připomínky žáků na tabuli.

Poté následuje: **PROJEKCE OBRÁZKŮ + DISKUZE** (30 minut)

- Po brainstormingu promítneme na tabuli **sérii obrázků** zobrazující kýč z různých oblastí života a umění, studenti jsou vyzváni, aby si obrázky pozorně prohlédli
- Následně proběhne **krátká společná diskuze** ohledně obrazů (cílem je zapojit co nejvíce žáků).
- Otázky do diskuze: **Co konkrétně vidíme na obrázcích? Lze tyto obrázky označit za kýč? Proč jsou asi tyto obrazy kýčovité?** Cílem této diskuze je přimět studenty, aby sami (na základě naší podpory) udělali představu o kýči.
- Následně bude promítnut studentům obrázek kýče a „nekýče“ a studenti budou tyto obrazy porovnávat a srovnávat. Společně s učitelem budou hledat kontrasty v obrazech. Byl vybrán obraz kýče a Picassova Guernica (z důvodů větší přitažlivosti). Pokud studenti nepřijdou na symboliku války (zřejmě rozpoznají na obraze utrpení), poví jim učitel krátce o symbolice

---

³ Eco, U.: *Dějiny ošklivosti*. Praha: Argo, 2007, s. 394.

obrazu. Také se pozastavíme nad technikou, atd. Učitel by chtěl, aby žáci sami nacházeli kontrasty, pokud nebudou mít nápady, začne jim pomáhat formou otázek.

- Naším cílem je, aby sami studenti s naší pomocí (formou nahazování udiček) byli schopni přijít na 3 podmínky Kulkovy teorie o kýči.

Vypadalo by to následovně:

1. Otázky ke studentům: Jaká témata zobrazuje kýč? Jedná se o nějaké složitosti nebo je námět vcelku jednoduchý a jednoznačný? Co autor svým dílem sleduje, chce zapůsobit na Vaše smysly a pocity? Vyvolává ve vás kýč nějaký požitek? Buďte upřímní, líbí se vám? **Výsledek, ke kterému chceme našimi otázkami studenta dovést: Kýč zobrazuje objekty nebo témata, které jsou všeobecně považovány za krásné anebo mají jasný emocionální náboj**

2. Otázky ke studentům: Vrátime se k tématice. Poznáte na první pohled, co je na obraze zobrazeno nebo se v něm ukrývají hlubší významy? Proč si myslíte, že se autor snaží volit jednoduchá témata.

Výsledek: Tyto objekty a témata musejí být okamžitě identifikovatelné. Tím, že autor zvolí jednoduché téma, nemusí člověka nutit o umění moc přemýšlet.

3. Otázky ke studentům: Jak hluboká je myšlenka díla? Skrývá se za dílem nějaké poselství, nějaká symbolika? Dává nám něco dílo?

Výsledek: Otázka souvisí už s druhou otázkou. Tím, že autor volí jednoduchá díla, nezbuzuje v nás asociace, myšlenky... čili Kýč substantivně neobohacuje asociace spojené se zobrazeným tématem.

- Na základě této diskuze jsme si osvojili podmínky kýče. Oznámíme studentům, že tyto podmínky, na které jsme si společně přišli, definoval Kulka ve svém díle: *Umění a kýč* a ještě jednou je studentům promítneme. Pokud je bude tato tematika zajímat, doporučíme jim četbu této knihy.

Druhá část hodiny by byla velmi aktivní a pracovali bychom formou hry.

- Na začátku bychom studentům představili hru, kterou budeme hrát. Hra má jasná pravidla: (5)

KMENY A KOŘENY (25 min)

Studenti se rozdělí do 5 skupin po 6 studentech, každá skupina obdrží jednu otázku napsanou na kartičce. Jeden žák ze skupiny – kmen – sedí na místě, má papír, tužku a otázku pro danou skupinu. Kořeny si musejí svou otázku zapamatovat, pokud ji neví, mohou se vrátit ke studentovi – kmenu - a otázku si znovu přečíst. Kořeny chodí po třídě a ptají se svých spolužáků na danou otázku, musí pozorně naslouchat a odpověď interpretovat kmenu, který ji zapíše na papír. Poté, co se kořeny zeptají všech členů ostatních skupin ve třídě, se každá skupina shromáždí a projde si získané

odpovědi. Své výsledky dají dohromady a krátce odprezentují ostatním skupinám. Papíry s odpověďmi se vyvěsí na tabuli vedle obrázků, kde zůstanou i na další hodinu.

Otázky pro skupiny:

- Proč je špatné, když se umění a architektura shrnou jen pod kolonku líbí, nebo nelíbí?
- Co si myslíte o našem brněnském orloji (slunečních hodinách) na Náměstí Svobody? Můžeme mluvit podle vás o kýči? Své názory zdůvodněte a vycházejte s Kulkovy teorie!
- Kde se v dnešní době setkáváte nejvíc s kýčem? Můžeš jmenovat příklady?
- Co říkáte dnešnímu umění? Obohacuje vás? Udejte konkrétní příklad.
- Co chce touto větou pan Vlček říct: Kýč je nemoc nezodpovědného snění?

Po této hře následuje reflexe (15 minut, možná přesáhne i do přestávky), kdy studenti prezentují své nápady a myšlenky učiteli a svým spolužákům. Učitel hledá s ŽÁKY pozitiva i negativa. Tyto myšlenky, které budou formulovány na papírech, si studenti vylepí společně s obrazy kýče na tabuli.

ČAS	AKTIVITA	CÍL	CO SE DĚJĚ	INSTRUKCE	POMŮCKY
Cca 2- min	Příchod a administrativa	Začátek hodiny	Příchod do třídy, zápis do třídnice.	Posad'te se.	
Cca 3 min	Seznámení s náplní hodiny	Motivovat žáky, povzbudit je k aktivnímu zapojení do výuky.	Učitel vysvětlí náplň hodiny.	V dalších třech hodinách naší EV se budeme zabývat pojmem kýč.	
Cca-10 minut	Brainstorming	Samostatné zamyšlení nad tématem, uspořádání znaností.	Žáci minutu samostatně přemýšlí, poté se podělí o své nápad s učitelem a třídou, učitel zapíše	Co všechno se vám vybaví pod slovem kýč?	Tabule, fix

			nápady a poznatky heslovitě na tabuli .		
Cca 30 minut	Projekce obrázků a diskuze	Vizuálně navodit představu, co je to kýč, dále porovnáním obrázků kýče a „nekýče“ definovat podmínky kýče.	Žáci si pozorně prohlížejí projekci, poté odpovídají na otázky. Poté si rozdají pracovní listy a s pomocí učitele diskutují	Pozorně se dívejte na projekci. Co konkrétně vidíte na obrázcích? Lze tyto obrázky označit za kýč? Proč jsou asi tyto obrazy kýčovité? Nyní si rozdejte pracovní listy a pozorně si prohlédněte tyto dva obrázky.	Projektor, obrázky, Pracovní listy
Druhá část hodiny					
Cca 5 min	Seznámení s úkolem hodiny, vysvětlení pravidel aktivity Kmeny a kořeny.	Porozumění pravidel aktivity.	Žáci pozorně poslouchají.	Posaďte se a pozorně poslouchejte. Nyní budeme hrát hru. Budete pracovat ve skupinách a cílem hry je získat odpovědi od všech spolužáků. Nyní se rozdělte do	Kartičky s otázkami, papíry, tužky

				skupinek po šesti, vyberte jednoho člena skupiny, který si přijde pro otázku... Všichni rozumí svému úkolu?	
Cca 25 min	Kmeny a kořeny	metoda RWCT	Žáci znají své role a probíhá aktivita	Nyní můžeme začít, pusťte se do práce	Kartičky s otázkami, papíry, tužky
Cca 15 min	Reflexe	Prezentace zjištěných poznatků a nápadů	Žáci odprezentují svá zjištění, společně s učitelem se snaží nalézt negativa a pozitiva.	Podělte se s námi, co jste během aktivity zjistili. Začne první skupina.	

PRACOVNÍ LIST

Pozorně si prohlédni následující obrázky.

4. Jaká témata zobrazuje kýč? Jedná se o nějaké složitosti nebo je námět vcelku jednoduchý a jednoznačný? Vyvolává ve vás kýč nějaký požitek? Buďte upřímní, líbí se vám?
5. Poznáte na první pohled, co je na obraze zobrazeno nebo se v něm ukrývají hlubší významy? Proč si myslíte, že se autor snaží volit jednoduchá témata?
6. Jak hluboká je myšlenka díla? Skrývá se za dílem nějaké poselství, nějaká symbolika? Dává nám něco dílo?

Napiš tři podmínky kýče, které jsme společně definovali (na základě Kulkovy teorie kýče):

Jádro tématu – druhých 45 min.

ČAS	AKTIVITA	CÍL	CO SE DĚJĚ	INSTRUKCE	POMŮCKY
0-5 min	Příchod, pozdravení	Začátek hodiny, Co je tématem	Přicházím do třídy, pozdravíme se, řeknu, co je tématem	Posadte se	
5-10 min	Seznámení s pracovními listy	Žáci budou vědět, jak vyplnit pracovní listy	Vysvětluji následující aktivitu. Rozdávají se pracovní listy. Pouštím film.	Ted' dostanete pracovní listy, které na základě shlédnutého dokumentu vyplníte.	Internet, pracovní listy
20-65 min	Promítání dokumentu	Žáci jsou schopni přetřídít informace z dokumentu tak, aby adekvátně vyplnily pracovní list.	Žáci sledují dokument, občas reagují na dané podněty.	Pozorně sledujte, popř. si už dělejte poznámky.	Internet
65-75 min	Vyplňování pracovních listů.	Žák si utřídí základní teze z dokumentu.	Žáci vyplňují pracovní listy. To, kteří jsou hotovi dříve, promýšlejí svou definici kýče.	Ted' prosím dokončete vyplňování pracovních listů. Kdo bude hotov, promyslí si vlastní definici kýče.	Pracovní listy. Psací potřeby.
75-90 min	Závěrečné zkompletování nejednoznačnosti pojmu KÝČ	Žáci si uvědomí význam kýče.	Žáci sdělí ostatním, jak definovali „svůj“ kýč. Píší je na tabuli.	Ted' nám každý řekne svou definici kýče a půjde ji zapsat na tabuli.	Tabule, křída

Jádro tématu - Druhá dvouhodinovka EV, která se zabývá kýčem.

- Druhá ze tří hodin (dvouhodinových) estetické výchovy, kdy se zabýváme otázkou kýče.
- Jelikož máme studenty 4. ročníku gymnázia (2.pololetí), počítáme s tím, že se alespoň trochu seznámili v dějepise s dějinami ČR (komunistickým režimem a tehdejší dobou), také počítáme alespoň s nějakými znalostmi díla M. Kundery (jedná se o maturitní ročník, čili Kundera by měl být dle osnov probrán).
- Byla vybrána část textu knihy **Nesnesitelná lehkost bytí od Milana Kundery**, kde se autor zaobírá otázkou **kýče**.
- **Na začátku hodiny učitel řekne, že bude pokračovat ve výkladu z minulé hodiny. Učitel se začne snažit budít v žácích zájem tím, že problematiku kýče přenese do současnosti. Řekne jim, že kýčem může být vlastně cokoli (od uměleckého díla po obyčejný lidský život). Zkusí v nich vyvolat pocit, že i oni sami se s kýčem setkávají vlastně neustále a že je ho tolik, že už je velmi těžké poznat, co kýč je a co ne.** Učitel jim vzal na pomoc literární text, na jehož základě se zkusí na kýč podívat i z jiné strany (lidský život v totalitě).
- Žáci dostanou cca 10 minut, aby si text přečetli. V textu jsou označeny tučně a podtrženy důležité části textu. Tyto **označené části** budou **hlavním jádrem naší výuky** (budeme klást třídě konkrétní otázky na zvýrazněné části a společně budeme přemýšlet nad jejich obsahem).
- Budeme rozvíjet samostatné myšlení žáků a zároveň vysvětlíme to, čemu nebudou rozumět. Takto se budeme snažit dostat je hlouběji do problematiky a složitosti kýče (na pozadí českých dějin, literatury).
- **Naším cílem je podnítit žáky k přemýšlení nad otázkou kýče nejen v umění a kultuře, ale i v různých společenských sférách. V podstatě za největší úspěch budeme považovat, když se začnou žáci zabírat otázkou dnešního umění, zda umění, které je obklopuje, je vůbec uměním a že to, co je jim jako umění předhazováno, nemusí mít s uměním nic společného, protože poskytuje faleš a falešný požitek z něj.**

Hlavní text výuky:

V říši **totalitního kýče** jsou **odpovědi předem dány a vylučují jakoukoli otázku**. Z toho plyne, že skutečným **protivníkem totalitního kýče je člověk, který se ptá**. Otázka je jako nůž, který rozřezává plátno namalované dekorace, abychom mohli nahlédnout, co se skrývá za ní. Takto ostatně vysvětlila kdysi Sabina Tereze smysl svých obrazů: **vpředu je srozumitelná lež a za ní prosvítá nesrozumitelná pravda.**

Jednou uspořádala Sabině nějaká politická organizace v Německu výstavu. Sabina vzala do ruky katalog: byla tam její fotografie a přes ni byly nakresleny ostnaté dráty. Uvnitř byl uveřejněn její životopis, který se podobal životu mučedníků a svatých: **trpěla, bojovala proti nespravedlnosti, musela opustit zmučenou vlast a bojuje dál, „Bojuje svými obrazy za svobodu“**, byla poslední věta tohoto textu. Protestovala, ale nerozuměla jí. Není snad pravda, že v komunismu je moderní umění pronásledováno?

Řekla vztekla: „**Mým nepřítelem není komunismus ale kýč!**“ Od té doby začala **opřádat svůj život mystifikacemi** a když se později ocitla v Americe, podařilo se jí dokonce zatajit, že je Češka. **Byla to jen zoufalá snaha uniknout kýči, který lidé chtěli vyrobit z jejího života.**

Milan Kundera: Nesnesitelná lehkost bytí, 1988

Otázky k textu, práce s textem a cíle výuky:

1. Co si představujete pod pojmem totalitní kýč? Co to vlastně byla totalita?

- Poslechneme si názory žáků, pokud nebudou chtít mluvit, začneme je navádět postupně k odpovědi, budeme „nahazovat udičky“. Např. Totalitní režim je asi něco jiného než demokracie, v které nyní žijeme..., Mohl si asi umělec v totalitním režimu tvořit, co ho napadlo? Už jsme si řekli v minulých hodinách, co „kýč“ vlastně je, proč ho tedy asi spojujeme s totalitními režimy?

Výsledek, ke kterému chceme žáky dovést: Hlavním výsledkem je, aby žáci věděli, že totalitní umění (kýč) bylo často spojováno s politikou státu a mělo této politice napomáhat. Bylo nástrojem manipulace s lidmi a ničilo lidské vnímání. Kýč byl tedy ideálním nástrojem totalitního umění.

2. Odpovědi jsou dány, není prostor pro otázku...

- Co si o této větě myslíte? Proč nemůže nebo raději nechce člověk v totalitě klást otázky? Jaký vlastně kýč, o kterém Kundera mluví je? Nemusíme nad totalitním kýčem přemýšlet, proč? Jak uděláme obraz, aby nebyl prostor pro moc velké přemýšlení nad ním? Zvolíme si jednoduché nebo složité téma?

Výsledek, ke kterému chceme žáky dovést: Umění totalitní doby bylo často velmi jednoduché, líbivé. Byl dán přesný výklad díla, nebyla možnost přemýšlení nad dílem. Jen jeden názor je správný. Obraz byl často velmi jednoduchý, chybí jakákoliv možnost soudu.

3. a 4. Protivníkem totalitního kýče je člověk, který se ptá. Vpředu je srozumitelná lež a za ní prosvítá nesrozumitelná pravda.

- Odpovídat na otázky je někdy těžké, co myslíte? A ještě pokud se budete ptát na kýč... Asi snahou totalitního kýče není přemýšlení nad ním, proč asi? S Otázkou 3 souvisí úzce i otázka číslo 4. Vypravěč říká, že pravda je často schovaná a není zjevná. Jen si vzpomeňte, kolikrát se Vám v životě stalo, že jste daly na první dojem (okouzlení) a pak jste zjistili, že pravda je někdy daleko jinde. Netváří se tak i kýč, že ze začátku jste okouzleni a pak, když se začnete ptát (přemýšlet) zjistíte, že pravda je někde jinde? Kýč

Výsledek, ke kterému chceme žáky dovést: Totalitní kýč se nám snaží své názory vnutit. Protivníkem kýče, je člověk, který nad uměním a jeho hodnotou přemýšlí. Chceme naučit žáky, že nalézt čistou pravdu je velmi složité a ne vždy to, co jako pravda vypadá, pravdou je. Chceme u žáků vzbudit zájem o umění a hlavně zájem o pravdu, protože to není nic samozřejmého, odlišit pravdu od lži je složité. Současně chceme poukázat na dnešní dobu a na jevy s kterými se sami žáci setkávají (do jaké míry žijeme v pravdě).

4. V dalším odstavci se setkáme s příběhem Sabiny, jedná se o českou umělkyni (fotografku) v době komunismu, která měla výstavu v západním Německu a této umělkyni se dostal do ruky katalog s jejím dílem tak, jak ho v Německu prezentovali. Zjistili jsme, že bojovala, byla mučednice, atd.

Je Sabina spokojená s výkladem jejího díla??

Výsledek, ke kterému chceme žáky dovést: Ne vždy jsou prezentovány autorovy myšlenky a dílo, tak jak by měly. Často je vše součástí lži, která je vymyšlena kvůli větší poutavosti (komerčnosti) atd. Chtěli bychom žákům připomenout i současnou reklamu, která stále více nutí názor, že když nebudeme mít nějaký produkt, nebudeme šťastní.

5. **Nepřítelem pro Sabinu je kýč. O jakém kýči mluví?**

- Chce vždy umělec spojovat své dílo se svým životem? Nevykládá si společnost někdy umělecká díla, jak se jí právě hodí (z větší všeobecné líbivosti a poutavosti)? Nedává nám někdy sama společnost milný obraz skutečnosti?

Výsledek, ke kterému chceme žáky dovést: Nepřítelem umělce je kýč. To, že jeho dílo bude nástrojem nějakého prospěchu. Umění má dát hodnoty. Probereme současné umění a zkusíme žáky donutit přemýšlet nad tím, zda není současné umění příliš komerční a zda se z něj stále více nevytrácí fantazie a složitost (možnost přemýšlení).

6. **Mystifikace- snaha uniknout kýči.**

- Co je to mystifikace? ...Mystifikace je tajuplnost (zahalení, taková polopravda). Proč se snaží Sabina utéct kýči skrze mystifikaci. Sami se teď zamyslete, jak často se necháte ve vašem hodnocení ovlivnit vnějšími vlivy? Co byste sami dělali proto, aby vaše dílo nebylo vysvětlováno tak, jak se to někomu hodí, lhali byste?

Výsledek, ke kterému chceme žáky dovést: Umění nemusí vždy korespondovat s umělcovým životem. Někdy jsou pro vznik díla důlek jiné věci než jeho soukromý život. Mystifikace přináší často fantazii a složitost.

Takto by měla končit první část hodiny, která by měla být vedena ke kritickému myšlení, po ní následuje přestávka.

Samozřejmě **musíme žáky motivovat k diskuzi** (počítáme s tím, že už samotná kontroverze tématu by je měla motivovat), ale i přesto se uchylujeme k následujícímu řešení: budeme dávat body (tečky) za aktivitu v diskuzi, za 3 plus body by byla malá jednička. Tak by si mohl žák vylepšit svůj dosavadní prospěch. Na druhé straně by existovaly minus body (NAPŘ. vyrušování) Pokud by měl žák 3 minus body, byla by mu určena práce domů v podobě nějakého slohu či četby, tak bychom zamezili vyrušování. Ovšem existují žáci tiší, kteří nejsou tak komunikativní, proto by byla snaha tyto žáky občas vyvolat a zeptat se na jejich názor (samozřejmě bez plus bodu-to by nebylo vůči ostatním fér) a snažit se je takto motivovat, např. i slovně pochválit a navodit v žákovi pocit nebát se projevit. Důležité je, aby se učitel snažil rozvíjet všechny žáky.

- Žáky už velmi dobře známe, čili celá tato první část hodiny by probíhala tak, že by žáci seděli v kroužku tak, jak jim předem určíme. (Toto uspořádání židlí by proběhlo už před hodinou,

aby nás to nezdržovalo) Je to z toho důvodu, aby se žáci cítili více uvolněni a učitel má lepší přehled a **je jim v diskuzi partnerem**.

2. část druhé dvouhodinovky

Druhá část druhého bloku EV o pojmu KÝČ by byla věnována tvořivému slohu. Na základě předchozí živé diskuze jsme se pokusili žákům ulehčit jejich cestu k úvaze.

- Budeme chtít po studentech „miniúvahu“ (kolem 120 slov), protože je jedna vyučovací hodina na úvahu málo.
- Základní princip úvahy bude: **Uvažování, zdůvodňování, pravdivost a argumentace**
- Úvaha by měla mít co nejkonkrétnější téma: **Titul: Současné umění se stává stále více kýčem**
Podtitul: Zamyšlení nad tím, zda přináší současné umění hodnotu nebo zda se stává stále více nástrojem reklamy (kýčem)

Hodnocení: Nápaditost, myšlenky, originalita, čtivost, dodržení slohového útvaru 40%

Barevnost jazyka (stylistické prostředky) 40%

Pravopis 15%

Úprava 5%

100-90% Výborně

89-80% Chvalitebně

79-50% Dobře

49- 40% Dostatečně

K hodnocení: Pravopis není na prvním místě. Důležité je, aby se žák naučil formulovat myšlenky a pracovat s jazykem a asociacemi. Až se toto žáci naučí, pak mohou jít do celé hloubky čili mít vše perfektní (Ve čtvrtém ročníku počítáme i s vynikajícím pravopisem). Žáci by měli po celé studium své práce uložit v portfoliu a taky by formou konzultačních hodin byli obeznámeni s tím, jak pokročili ve svém psaní. Také bychom rádi pracovali se studenty na školním časopise estetické výchovy, kde by mohli své práce zveřejňovat (další plus body k hodnocení).

- **Snaha o férové hodnocení!!!**

POZNÁMKA: Po vyhodnocení prací (cca za další 2 hodiny) by učitel donesl práce opravené a na pracovní listy by vypsal pár nejzajímavějších postřehů žáků, nad kterými by vznikla diskuze. Žáci by si tak porovnali své myšlenky a názory s ostatními. TATO reflexe by tvořila další hodinu po našich 3 hodinách vyučování).

ČAS	AKTIVITA	CÍL	CO SE DĚJĚ	INSTRUKCE	POMŮCKY
Cca 3- min	Příchod a administrativa	Začátek hodiny	Příchod do třídy, zápis do třídnice	Posadte se	
Cca 5 min	Seznámení s náplní hodiny	Motivace k práci (snaha vzbudit u žáků zájem tím, že problém přeneseme do jejich každodenního života)	Učitel vysvětlí náplň hodiny a bude se snažit na žáky navnadit na hodinu.	Ztište se, uklidněte se a rozdejte si text od Milana Kundery.	Text z knihy (vybraná část) Nesnesitelná lehkost bytí od Milana Kundery.
Cca-10 minut	Samostatné čtení textu	Čtení díla M. Kundery	Žáci čtou samostatně text od M. Kundery.	Čtěte velmi pozorně text a všimněte si tučně označených částí textů.	Text z knihy (vybraná část) Nesnesitelná lehkost bytí od Milana Kundery.
Cca 25-30 minut	Přemýšlení a diskuze nad tučně označenými částmi textu	Čtením ke kritickému myšlení	Žáci společně s učitelem přemýšlí a diskutují o textu	Zapojte se prosím všichni do diskuze	Pracovní list a otázkami k textu.
Druhá část hodiny					
Cca 10 min	Seznámení s úkolem hodiny	RWCT	Žáci na základě předchozí živé diskuze s učitelem se	Základní princip úvahy bude: Uvažování, zdůvodňování,	Papír, pero

			<p>pokusí napsat „miniúvahu“.</p>	<p>pravdivost a argumentace!!</p> <p>Budete psát úvahu na téma: <u>Titul: Současné umění se stává stále více kýčem</u></p> <p><u>Podtitul: Zamyšlení nad tím, zda přináší současné umění hodnotu nebo zda se stává stále více kýčem.</u></p> <p>Na „miniúvahu“ máte 40minut. Hrajte si s jazykem, buďte originální a plní fantazie!</p> <p>Známkování dle našich zvyklostí.</p>	
Cca 40 min	Samostatná tvůrčí práce žáků	RWCT	Žáci píší „miniúvahu“.	Pište	Pero, papír.

Pracovní list k druhé vyučovací hodině druhé dvouhodinovky:

Přečtěte si následující text a všimněte si tučně označených částí.

V říši **totalitního kýče** jsou **odpovědi předem dány a vylučují jakoukoli otázku**. Z toho plyne, že skutečným **protivníkem totalitního kýče je člověk, který se ptá**. Otázka je jako nůž, který rozřezává plátno namalované dekorace, abychom mohli nahlédnout, co se skrývá za ní. Takto ostatně vysvětlila kdysi Sabina Tereze smysl svých obrazů: **vpředu je srozumitelná lež a za ní prosvítá nesrozumitelná pravda**.

Jednou uspořádala Sabině nějaká politická organizace v Německu výstavu. Sabina vzala do ruky katalog: byla tam její fotografie a přes ni byly nakresleny ostnaté dráty. Uvnitř byl uveřejněn její životopis, který se podobal životu mučedníků a svatých: **trpěla, bojovala proti nespravedlnosti, musela opustit zmučenou vlast a bojuje dál, „Bojuje svými obrazy za svobodu“**, byla poslední věta tohoto textu. Protestovala, ale nerozuměla jí. Není snad pravda, že v komunismu je moderní umění pronásledováno?

Řekla vztekla: **„Mým nepřítelem není komunismus ale kýč!“** Od té doby začala **opřádat svůj život mystifikacemi** a když se později ocitla v Americe, podařilo se jí dokonce zatajit, že je Češka. **Byla to jen zoufalá snaha uniknout kýči, který lidé chtěli vyrobit z jejího života**.

Milan Kundera: Nesnesitelná lehkost bytí, 1988

Témata ke společné diskuzi o kýči:

1. *Co si představujete pod pojmem totalitní kýč? Co to vlastně byla totalita?*

2. *Odpovědi jsou dány, není prostor pro otázku. Co si o této větě myslíte?*

3. *Protivníkem totalitního kýče je člověk, který se ptá. Vpředu je srozumitelná lež a za ní prosvítá nesrozumitelná pravda. Proč asi bývá pravda skrytá? Jak spolu souvisí lež a kýč?*

4. V dalším odstavci se setkáme s příběhem Sabiny, jedná se o českou umělkyni (fotografku) v době komunismu, která měla výstavu v západním Německu a této umělkyni se dostal do ruky katalog s jejím dílem tak, jak ho v Německu prezentovali. Zjistili jsme, že bojovala, byla mučednice, atd. Je Sabina spokojená s výkladem jejího díla??

5. Nepřítelem pro Sabinu je kýč. O jakém kýči mluví?

6. Mystifikace- snaha uniknout kýči. Proč se Sabina snaží uniknout kýči skrze mystifikaci?

Třetí vyučovací blok:

- Ve třetí dvouhodinovce studenti shlédnou dokument,⁴ který předchází bloky tematicky uzavře. Pojem kýč je zde vkládán do společenských souvislostí českého prostředí a shrnuje Ecovu teorii kýče coby kulturního jevu.
- K dokumentu dostanou pracovní listy, které budou v průběhu dokumentu a po něm, vyplňovat.
- Výstupem závěrečného bloku EV o pojmu KÝČ bude formulace vlastní definice kýče každého žáka a její konfrontace s ostatními názory na tuto problematiku.

ČAS	AKTIVITA	CÍL	CO SE DĚJĚ	INSTRUKCE	POMŮCKY
0-5 min	Příchod, pozdravení	Začátek hodiny, Co je tématem	Přicházím do třídy, pozdravíme se, řeknu, co je tématem.	Posad'te se.	
5-10 min	Seznámení s pracovními listy	Žáci budou vědět, jak vyplnit pracovní listy	Vysvětluji následující aktivitu. Rozdávám se pracovní listy. Pouštím film.	Teď dostanete pracovní listy, které na základě shlédnutého dokumentu vyplníte. Poslední otázka je prostor pro váš názor.	Internet, pracovní listy
10-60 min	Promítání dokumentu	Žáci jsou schopni přetřídít informace z dokumentu tak, aby adekvátně vyplnily pracovní list.	Žáci sledují dokument, občas reagují na dané podněty.	Pozorně sledujte a dělejte si průběžně poznámky.	Internet. Projektor.
60-70 min	Vyplňování pracovních listů.	Žák si utřídí základní teze z dokumentu.	Žáci vyplňují pracovní listy.	Teď prosím dokončete vyplňování pracovních listů.	Pracovní listy. Psací potřeby.

⁴<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10174631512-co-se-kyce-tyce/208542154030001/titulky/>

70-90 min	Závěrečné zkompletování definic kýče.	Žáci si uvědomí význam kýče a jeho složité vymezení.	Žáci sdělí ostatním svou definici kýče. Všechny se zapíší na tabuli.	Každý nám teď poví svou definici kýče a potom ji půjde zapsat na tabuli.	Tabule, křída.
-----------	---------------------------------------	--	---	--	----------------

Pracovní list

1. V dokumentu zaznělo mnoho definic kýče. Vypište vlastními slovy podstatu těch, které vás zaujali.
2. Vyjmenujte několik konkrétních oblastí, či „umělců“, kteří byli v dokumentu označeni za kýč.
3. Co stojí za tím, že se Praha stává kýčem?
4. Jaký je vztah mezi uměním a kýčem?
5. Co je třeba k tomu, abychom poznali kýč?
6. Máte svůj oblíbený kýč?
7. Formulujte vlastní definici kýče.

Použitá Literatura:

ECO, Umberto: *Dějiny ošklivosti*. Praha: Argo, 2007.

FIŠER, Zbyněk: *Tvůrčí psaní*. Brno: Paido, 2001.

KULKA, Tomáš: *Umění a kýč*. Praha: Torst, 1994.

KUNDERA, Milan: *Nesnesitelná lehkost bytí*. Brno: Atlantis, 2006.

KOŽMÍN, Zdeněk: *Tvořivý sloh*. Praha: Victoria publishing, 1995.

<http://www.artefiletika.cz/>

<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10174631512-co-se-kyce-tyce/208542154030001/titulky/>

<http://www.kritickemysleni.cz>